

Näringsliv och samhällsbyggnad
Peter Adolfsson
Tfn:
E-post: peter.adolfsson@regionjh.se

2022-03-14

RUN/696/2021

PM Regional prioritering för statligt investeringsstöd för bredbandsutbyggnad år 2022

Bakgrund

Regeringen har avsatt totalt 3,25 miljarder i ett statligt investeringsstöd till bredbandsutbyggnad för åren 2020–2025, varav 1,3 miljarder kommer utlysas år 2022. Post- och telestyrelsen (PTS) har av regeringen fått i uppdrag att administrera detta stöd enligt förordningen (2020:266) om statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur. PTS-stödet har tre utlysningsområden; Norrland, Svealand och Götaland. Fördelningen mellan de tre landområdena kommer att ske proportionerligt efter stödbehov, vilket uppskattas till att en tredjedel av tillgängligt stödbelopp hamnar i Norrland. För 2021 fanns avsatt ca 1,5 miljarder kronor i motsvarande stöd och här beviljades Jämtlands län drygt 111 Mkr i stöd för 19 olika bredbandsprojekt.

Inom ramen för förordningen ges regionerna möjlighet att vara delaktiga i två delar av stödet:

- **Kvalitetssäkring** av PTS:s byggnadsförteckning. Här kan vi ge förslag på byggnader som bör läggas till och/eller tas bort från byggnadsförteckningen. Kvalitetssäkringsarbetet genomfördes under perioden 13 januari – 4 februari 2022.
- Fastställande av **regionala prioriteringar**. Ett arbete som ska vara inlämnat till PTS senast den 2 maj 2022.

PTS är förvaltande myndighet för stödet och svarar för huvuddelen av handläggningen. Det arbete som regionerna erbjuds göra förutom att kvalitetssäkra underlagen är att göra en regional prioritering. Genom att göra regionala prioriteringar bidrar regionerna med sin lokalkännedom och har möjlighet att styra stödet i linje med andra regionala värden. Det innebär att Region Jämtland Härjedalen kan beakta intressen med särskild betydelse för regionens utveckling och ge prioritet till platser eller områden där det är särskilt viktigt att en utbyggnad av snabbt bredband kommer till stånd.

De medel som annonserats är ett välkommet tillskott som kan ge bredbandsutbyggnaden en skjuts framåt, inte minst i de glesare delarna av Jämtlands län. Det statliga investeringsstödet för bredbandsutbyggnad går i linje med Region Jämtland Härjedalens bredbandsstrategi att främja utbyggnad i mer utmanande områden. Genom en geografisk spridning av de regionala prioriteringarna, se nedan, bidrar det till förutsättningar för bredbandsutbyggnad i hela länet.

De utbyggnadsprojekt som senare inkluderar regionalt prioriterade byggnader får en konkurrensfördel när PTS rangordnar och granskar vilka projekt som ska tilldelas stöd. På så sätt får prioriteringarna genomslag på vilken utbyggnad som PTS finansierar med stödmedel. Prioriteringarna sker utifrån generella kriterier som PTS fastslagit, se nedan.

Regionala prioriteringar 2022

Regionala prioriteringar innebär att Region Jämtland Härjedalen, i samråd med kommuner och andra aktörer, anger vilka områden som anses prioriterade för PTS bredbandsstöd genom att markera byggnader i byggnadsförteckningen. Regionen har möjlighet att prioritera 30 procent av de byggnader med hushåll och arbetsställen som ingår i byggnadsförteckningen. Fritidshus får inte markeras som prioriterade byggnader. Regionen väljer ut ett eller flera av PTS kriterier för prioritering (se nedan *Kriterier att tillämpa vid regionala prioriteringar*) och motiverar de kriterier som Regionen väljer att tillämpa. De valda kriterierna ligger till grund för att välja vilka områden man vill prioritera. Prioriteringarna behöver dock anges på byggnadsnivå genom att regionen anger vilka byggnader i PTS byggnadsförteckning som ska vara prioriterade.

Nytt för 2022

Nytt för i år är att respektive prioriterad byggnad ska kopplas till ett kriterium i syfte att PTS ska kunna följa upp vilka områden som prioriterats på vilken grund. Endast ett kriterium kan kopplas till en byggnad. Vid de fall där olika kriterier passar in välj det kriterium som ni anser är mest relevant med koppling till det valda området.

Kriterier att tillämpa vid regionala prioriteringar

Syftet med de regionala prioriteringarna från PTS sida är att få in regional styrning i bredbandsstödsmodellen och möjliggöra stödfinansiering av mindre kostnadseffektiva projekt. PTS kriterier för prioritering är framtagna i samverkan under 2019 och har därefter justerats och kompletterats utifrån behov. Kriterierna har en bredd i syfte att möjliggöra prioritering utifrån det som är centralt för utveckling i olika områden.

Följande kriterier går att använda sig av för att motivera regionens val av prioriterade byggnader. Minst ett kriterium måste tillämpas och det går bra att tillämpa alla så länge de motiveras och knyts till aktuella byggnader.

1. Främjande av anslutningar till hushåll; det vill säga stadigvarande bostäder där minst en person är folkbokförd

Kriteriet syftar till att möjliggöra att hushåll i områden där kostnader för utbyggnad är höga får möjlighet till uppkoppling med hjälp av stöd. Regionerna kan till exempel välja att prioritera byggnader i glest befolkade områden för att öka områdenas attraktionskraft eller begränsa digitalt utanförskap.

2. Främjande av företagande och näringsliv samt andra verksamheter

Kriteriet syftar till att möjliggöra att både befintliga och nya företag och verksamheter får tillgång till snabbt bredband med hjälp av stöd. På så vis kan regionerna bidra till att skapa bättre förutsättningar för företagande och näringsliv i regionen.

3. Främjande av anslutningar till samhällsviktiga funktioner, som till exempel skolor, vård- och omsorgsboenden, och allmänna kommunikationer

Kriteriet syftar till att möjliggöra utveckling av samhällsviktiga funktioner genom tillgång till snabbt bredband med hjälp av stöd. Genom denna prioritering kan regionerna exempelvis bidra till användning av digitala välfärdstjänster och minska digitalt utanförskap.

4. Beaktande av andra insatser som till exempel regionala initiativ och stödinsatser

Kriteriet syftar till att kombinera insatser och investeringar i bredbandsutbyggnad. En möjlig samordning är att prioritera byggnader i kommuner som tidigare har genomfört ett så kallat Bredbandslyft, som varit Bredbandsforums program för vägledning till kommuner som vill se över strategiska vägval i bredbandsfrågor.

En annan möjlig samordning är att välja att prioritera byggnader i områden där det går att investera samordnat, d.v.s. bygga till fler byggnader med andra kompletterande insatser. Observera! Kriteriet kan inte nyttjas för att samordna insatser genom att slå ihop olika stödprogram. Gällande regelverk och PTS villkor för bredbandsstöd behöver följas vid samordning av olika projekt.

5. Beaktande av känd efterfrågan från slutanvändare

Kriteriet syftar till att möjliggöra utbyggnad av stödfinansierad bredbandsinfrastruktur med en kortare startsträcka, genom prioritering av områden där det redan är känt att intresse finns. Det går exempelvis att prioritera byggnader i ett tidigare förprojekterat område som inte blivit utbyggt. På så vis kan regionerna bidra till en snabbare utbyggnadstakt.

6. Beaktande av områdesspecifika förutsättningar som innebär sämre förutsättningar för bredbandsutbyggnad

Kriteriet syftar till att möjliggöra utbyggnad av stödfinansierad bredbandsinfrastruktur i områden dit det är dyrare att anlägga bredbandsinfrastruktur. Skälen till detta kan variera, men det kan exempelvis handla om fysiska hinder eller markförhållanden. Genom denna prioritering kan regionerna bidra till en styrning mot områden som är särskilt utmanande att nå genom kommersiell utbyggnad.

7. Beaktande av långa avstånd till närmaste nod i befintligt nät

Kriteriet syftar till att möjliggöra att byggnader vars avlämningspunkter ligger långt bort från närmaste nod i befintligt nät får möjlighet till uppkoppling med hjälp av stöd. Regionerna kan välja att prioritera byggnader i områden med avseende beräknat i tid och/eller sträcka. Med tidsmässigt långt avstånd avses till exempel avståndet mellan öar i skärgården. Genom en sådan prioritering kan regionerna bidra till en styrning mot områden som är särskilt utmanande att nå genom kommersiell utbyggnad.

8. Områden som har utmaningar med postservice, mobiltäckning, eller har sämre tillgång till ombud för grundläggande betaltjänster

Kriteriet syftar till att möjliggöra utbyggnad av stödfinansierad bredbandsinfrastruktur i landets mest utsatta glesbygd, där utmaningar med postservice, mobiltäckning eller sämre tillgång till ombud för grundläggande betaltjänster är vanligt förekommande. Genom denna prioritering kan regionerna exempelvis bidra till att öka områdets attraktionskraft och begränsa digitalt utanförskap.

Regionerna ska även inkomma med ett underlag som motiverar den regionala prioriteringen. Anledningen till att PTS behöver en motivering av regionens prioritering är dels att PTS ansvarar inför EU-kommissionen för att stödet hanteras enligt gällande regelverk samt dels att det bidrar till att skapa transparens i stödprocessen, något som är av betydelse för konkurrensutsättningen av stödet.

Prioriteringen ska motiveras utifrån de åtta kriterierna ovan som PTS har sammanställt och som är förenliga med gruppundantagsförordningen (GBER). Stödet och den regionala prioriteringen ska främja det nationella bredbandsmålet såväl som det regionala bredbandsmålet i bredbandsstrategin, vilka är densamma, att 98 procent av hushåll och arbetsställen ska ha tillgång till bredband med hastigheten 1 Gbit/s senast 2025.

Region Jämtland Härjedalens föreslagna kriterier för prioriteringen är:

Främjande av anslutningar till hushåll; det vill säga stadigvarande bostäder där minst en person är folkbokförd

Samtliga kommuner som Region Jämtland Härjedalen har haft dialog med har inkommit med synpunkter om att det är viktigt att främja anslutningar till fastboende. Flertalet kommuner har bredbandsmål och beslut på att de ska verka för att samtliga hushåll ska ha möjlighet till en bra digital uppkoppling. Att det finns en stabil och pålitlig bredbandsuppkoppling kan i många fall vara ett incitament för en invånare att bosätta sig i kommunen eller i länet.

Främjande av företagande och näringsliv samt andra verksamheter

I samverkansprocessen för de regionala prioriteringarna har det framkommit att flertalet kommuner har en stor andel småföretagare på landsbygden. Många av dem är i stort behov av en stabil bredbandsuppkoppling för att kunna bedriva och utveckla sin verksamhet. Valet av det här kriteriet är viktigt för kommunerna, då några upplever att det finns en risk att företag lämnar kommunen på grund av avsaknaden av en stabil bredbandsuppkoppling.

Beaktande av känd efterfrågan från slutanvändare

En övervägande andel av kommunerna har uttryckt att det finns känd efterfrågan från slutanvändare i ett flertal områden runt om i länet. I många fall är det invånare som hör av sig direkt till kommunerna eller Region Jämtland Härjedalen och förmedlar behovet av en bredbandsuppkoppling. Något som tyder på att det finns engagemang för att få till en utbyggnad i det aktuella området. Det finns även flertalet områden i kommuner där nätbyggare är intresserade av att bygga bredband, men där kostnaden är för stor. Något som också indikerar en efterfrågan från slutanvändaren.

Beaktande av långa avstånd till närmaste nod i befintligt nät

Flera områden i länet har hushåll där avstånden mellan husen är stort. Det medför många gånger långa avstånd till närmaste anslutningsnod i befintligt nät, vilket i sin tur leder till en mer kostsam bredbandsutbyggnad. Region Jämtland Härjedalen har i dialog med nätbyggare förstått att en av de större utmaningarna på landsbygden är att bygga stamsträckor. Det är därmed viktigt att välja det här kriteriet för att underlätta utbyggnaden på landsbygd i Jämtlands län.

Beaktande av områdesspecifika förutsättningar som innebär sämre förutsättningar för bredbandsutbyggnad

Ett flertal kommuner har identifierat områden som är geografiskt utmanande för en bredbandsutbyggnad, vilket gör den extra kostsam. Det kan vara olika typer av markförhållanden som gör det svårt för nätbyggare att bygga kommersiellt. Valet av det här kriteriet är viktigt för att kunna stötta och ge förutsättningar till utbyggnad i mer utmanande områden.

Områden som har utmaningar med postservice, mobiltäckning, eller har sämre tillgång till ombud för grundläggande betaltjänster

Det finns i länet områden där mobiltäckningen är undermålig. För att kunna bo och verka i de här områdena är det viktigt att en bredbandsutbyggnad kommer till stånd. Av den anledningen är det här kriteriet av vikt att inkludera i den regionala prioriteringen.

Region Jämtland Härjedalen väljer att inte ta med kriteriet **Främjande av anslutningar till samhällskritiska funktioner, som till exempel skolor, vård- och omsorgsboenden, och allmänna kommunikationer**, då det i dialogerna med kommunerna framkommit att samtliga kommuner är färdiga med bredbandsutbyggnaden till byggnader som innehåller samhällskritiska funktioner. Vidare väljer Region Jämtland Härjedalen att inte ta med kriteriet **Samordning med andra insatser som till exempel andra regionala initiativ och stödinsatser**, då det inte har varit aktuellt för länets kommuner.

Beskrivning av prioriteringsarbetet

Varje region har möjlighet att prioritera maximalt 30 procent av de byggnader som är hushåll och arbetsställen (d.v.s. byggnader som inte är fritidshus) som ingår i den slutliga byggnadsförteckningen.

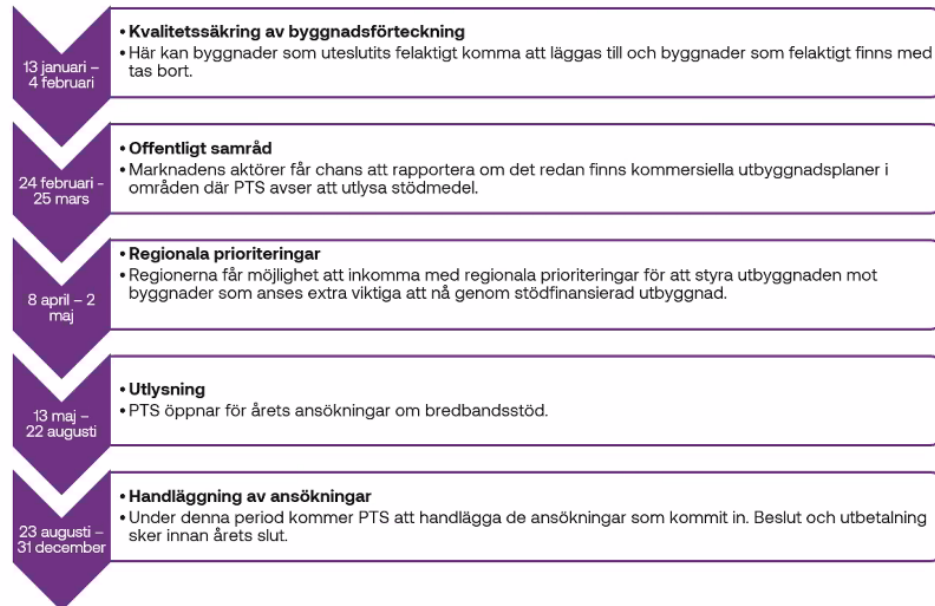
En prioriterad byggnad ger 2 procents avdrag på det sökta stödbeloppet per byggnad, vid konkurrensutsättningen. Det finns dock ett maxtak för hur stor konkurrensfördel ett stödprojekt kan få genom att inkludera prioriterade byggnader. Maxtaket är 50 procent. Eftersom varje prioriterad byggnad ger 2 procents avdrag kan ett projekt maximalt utnyttja 25 prioriterade byggnader. För regionerna innebär detta att det är önskvärt att geografiskt sprida sina prioriterade byggnader. På så sätt minskas risken för att för många prioriterade byggnader hamnar i ett eller ett fåtal projekt och därmed inte nyttjas.

Region Jämtland Härjedalen bör ta fram en prioritering av stödberättigade byggnader och denna prioritering tas fram genom att varje kommun får prioritera max 30 procent av de stödberättigade byggnader som finns inom respektive kommun. Varje kommun får gärna rådgöra detta arbete med bredbandsaktörer inom respektive kommun. Region Jämtland Härjedalen sammanställer därefter dessa prioriteringar och skickar in detta till PTS senast 2 maj.

I fall kommunernas sammanställningar av prioriterade byggnader totalt sett för länet skulle bli lägre än 30 procent, t ex på grund av någon kommun inte valt att prioritera 30 procent av sina byggnader, kan Region Jämtland Härjedalen lägga till byggnader/områden för att på så sätt nå en nivå på 30 procent prioriterade byggnader för hela länet. Detta arbete ska då

göras av den regionala bredbandskoordinatören i samråd med enhetschef Näringsliv och samhällsbyggnad och regionala utvecklingsnämndens presidium.

Tidplan för hela bredbandsstödsprocessen 2022

Figur från PTS som visar tidplanen för stödprocessen.